

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XVII

I. BÖLÜM

TBMM IX. DÖNEM (1950 – 1954)

A. 1950 SEÇİMLERİ.....	3
Seçim Sonuçları	3
Meclis Başkanlığı Seçimi.....	4
Cumhurbaşkanlığı Seçimi.....	4
Hükûmetin Kurulması	4
B. SİYASAL YAŞAMDAKİ PARTİLER.....	5
Yeni Kurulan Siyasî Partiler.....	5
Siyasal Yaşamdan Çekilen Partiler	5
1954 Seçimine Katılan / TBMM'ye Giren Siyasî Partiler	6
C. ARA SEÇİMLER	7
D. 1950– 1954 DÖNEMİ MECLİS ARİTMETİĞİNDEKİ DEĞİŞİM	8
TBMM'de Boşalan Sandalyeler	8
Parti Değiştiren Milletvekilleri.....	8
Aritmetik Değişim	9

II. BÖLÜM

1950'DEN 1954'E DOĞRU

A. 1950 SEÇİMLERİNİN ARDINDAN	13
Demokrat Partinin İktidara Gelişi.....	13
Şemsettin Günaltay'ın Bildirisi	14
CHP Meclis Grubu Toplantısı	15
Meclis Başkanlığı Seçimi.....	15
Cumhurbaşkanlığı Seçimi.....	15
Hükûmetin Kurulması	16

Adnan Menderes'in DP Genel Başkanlığına Seçilmesi	18
Arapça Ezan Yasağının Kaldırılması	18
Millet Partisi Büyük Kongresi	20
CHP VIII. Olağan Kurultayı	20
Af Kanununun Çıkarılması	22
Yeni Basın Kanunu'nun Kabul Edilmesi	23
Kore'ye Asker Gönderilmesi	23
Yerel Yönetimler Seçimleri	24
Celâl Bayar'ın Meclisi Açış Nutku	26
CHP Merkez Binasının Hazinece Geri Alınması	26
B. 1951 YILINDAKİ GELİŞMELER	28
Hükûmetin İstifası / II. Menderes Hükûmetinin Kurulması	28
Resmî İlânlar Karamamesi	28
Seçim Kanunu Üzerinde CHP'nin Değişiklik Önerileri	29
Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun	30
Halkevlerinin Kapatılması	30
Milletvekili Ara Seçimleri	34
DP Üçüncü Büyük Kongresi	34
Celâl Bayar'ın Meclisi Açış Nutku	37
CHP IX. Olağan Kurultayı	38
C. 1952 YILINDAKİ GELİŞMELER	41
Türkiye'nin Atlantik Paktına Girişi	41
Anayasa ve Seçim Sistemi Tartışmaları	41
Menderes: Radyo Devletidir	42
Türkiye Köylü Partisinin Kurulması	43
Türkçeleştirilmiş Anayasa Metninin Kaldırılması	43
D. 1953 YILINDAKİ GELİŞMELER	45
CHP X. Olağan Kurultayı	45
Millet Partisi 4'üncü Büyük Kongresi	47
Millet Partisinin Geçici Olarak Kapatılması	48
Muhtarlık Seçimlerinin Ertelenmesi	48
Üniversiteler Kanunu'nda Değişiklik Yapılması	49
CHP'nin Mallarına El Konulması	49
E. 1954 YILI – SEÇİME DOĞRU	53

Millet Partisinin Kapatılması	53
Cumhuriyetçi Millet Partisinin Kurulması	53
DP'nin Grup Toplantısı	54
Milletvekilleri Seçimi Kanunu'nda Değişiklik	54
CHP'nin III. Olağanüstü Kurultayı	56
CHP – CMP İşbirliği Girişimleri	59
Basın Yayın Özgürlüğünü Kısıtlayan Kanun	60
Seçimlerin Yenilenmesine Dair TBMM Kararı	61
Siyasî Partilerin Aday Listeleri	61
Siyasî Partilerin Seçim Beyannameleri	62
2 Mayıs 1954 Seçimleri	63
Meclis Başkanlığı Seçimi	64
Cumhurbaşkanlığı Seçimi	64
Hükûmetin Kurulması	65

III. BÖLÜM

SEÇMENLERE ve OY KULLANIMINA İLİŞKİN BİLGİLER

A. SEÇME ve SEÇİLME HAKLARI	69
Oy Kullanımına İlişkin Bilgiler	69
Seçim Sistemi	71
B. SEÇİME KATILMA ORANLARI	72
Seçmen Sayısı	72
Ülke Düzeyinde Seçime Katılma Oranı	72
İller Düzeyinde Seçime Katılma Oranları	72

IV. BÖLÜM

ADAYLARIN ve MİLLETVEKİLLERİNİN KİMLİKLERİ

A. ADAYLARIN KİMLİKLERİ	77
Demokrat Partinin Aday Belirleme Yöntemi	77
Demokrat Partinin Adayları	77
Demokrat Partinin Aday Profili	78
Cumhuriyet Halk Partisinin Aday Belirleme Yöntemi	80

Cumhuriyet Halk Partisinin Adayları	80
Cumhuriyet Halk Partisinin Aday Profili	81
Cumhuriyetçi Millet Partisinin Adayları	83
Cumhuriyetçi Millet Partisinin Aday Profili	84
Türkiye Köylü Partisinin Adayları	85
B. MİLLETVEKİLLERİNİN KİMLİKLERİ	87
Milletvekillerinin Cinsiyet Durumu	87
Milletvekillerinin Öğrenim Durumu	88
Milletvekillerinin Yaş Durumu	89
TBMM IX. ve X. Dönem Üyelerinin Karşılaştırılması	90
C. TBMM'İN YENİLENME ORANI	91

V. BÖLÜM

SEÇİM SONUÇLARI

A. ÜLKE GENELİNDEKİ SONUÇLAR	95
B. TBMM'DE TEMSİL DURUMU	99
Siyasî Partilerin ve Bağımsızların Aşkın / Eksik Temsil Oranları	99
Bir Milletvekili İçin Kullanılan Oy Sayısı	103
C. SİYASÎ PARTİLERİN OY ORANLARININ ÜLKE ORTALAMASININ ALTINDA ve ÜSTÜNDE KALDIĞI İLLER	104
D. TBMM'DE FİLEN OLUŞAN SANDALYE DAĞILIMI	105
İki Seçim Çevresinden Seçilen Milletvekilleri	105
DP Listelerinden Seçilen Bağımsız Milletvekilleri	105

VI. BÖLÜM

SİYASÎ PARTİ OYLARININ İLLER DÜZEYİNDEKİ DAĞILIMI

A. SİYASÎ PARTİLERİN ve BAĞIMSIZLARIN BİRİNCİ SIRAYI ALDIĞI İLLER	109
B. SİYASÎ PARTİLERİN ve BAĞIMSIZLARIN İL İÇİ SIRALAMADAKİ KONUMLARI	113
C. SİYASÎ PARTİLERİN ve BAĞIMSIZLARIN İLLERDEKİ OY ORANLARI	114
D. SİYASÎ PARTİLERİN ve BAĞIMSIZLARIN MİLLETVEKİLİ ÇIKARDIĞI / ÇIKARAMADIĞI İLLER	115
Siyasî Partilerin ve Bağımsızların Milletvekili Çıkardığı İllerin İl İçi Sıralamadaki Yerleri	116

VII. BÖLÜM

SİYASÎ PARTİ OYLARININ BÖLGESEL DAĞILIMI

A. GİRİŞ	119
B. SİYASÎ PARTİLERİN ve BAĞIMSIZLARIN BÖLGELERDEKİ OY ORANLARI	121
Bölgelerdeki Oy Aralıklarına Göre Siyasî Partiler ve Bağımsızlar	125
C. SİYASÎ PARTİLERİN ve BAĞIMSIZLARIN BÖLGE İÇİ SIRALAMADAKİ KONUMLARI	126
Bölgelerde Birinci ve İkinci Sıraları Alan Siyasî Partiler Arasındaki Oy Oranları Farkı.....	127
D. SİYASÎ PARTİLERİN ve BAĞIMSIZLARIN MİLLETVEKİLİ ÇIKARDIĞI / ÇIKARAMADIĞI İLLERİN BÖLGESEL DAĞILIMI	128

VIII. BÖLÜM

1950 – 1954 SEÇİMLERİ ARASINDAKİ DEĞİŞİM

A. SİYASÎ PARTİLERİN ve BAĞIMSIZLARIN OY ORANLARI / ÜLKE SIRALAMASINDAKİ DEĞİŞİM.....	133
B. MİLLETVEKİLİ SAYILARINDAKİ DEĞİŞİM	134
C. SİYASÎ PARTİLERİN OY ORANLARININ YÜKSELDİĞİ ve GERİLEDİĞİ İLLER	135
Siyasî Partilerin İllerdeki Oy Oranı Artışları	136
Siyasî Partilerin İllerdeki Oy Oranı Kayıpları.....	136
Siyasî Partilerin ve Bağımsızların Milletvekili Çıkardıkları İl Sayısındaki Değişim	137
D. SİYASÎ PARTİ OYLARININ BÖLGESEL DEĞİŞİMİ	138

IX. BÖLÜM

GENEL DEĞERLENDİRME

A. DP'NİN İKTİDAR, CHP'NİN MUHALEFET DÖNEMİ.....	141
DP'nin Yükselme Dönemi.....	141
DP'nin Zaaflarının Öne Çıkmaya Başlaması	141
CHP, Uzun Sürecek Muhalefet Yaşamına Başlamıştır.....	143
B. IX. DÖNEMDEKİ GELİŞMELER	145
TBMM'deki Siyasî Parti Sayısı	145
Yerel Yönetimler Seçimleri	145
Milletvekili Ara Seçimleri.....	145

İktidar – Muhalefet İlişkilerinde Gerilim	145
Bu Dönemde De Anayasa Değişikliği Yapılmamıştır	146
TBMM Başkanlık Divanı Sadece DP'li Üyelerden Oluşmuştur	147
Liste Usulü Çoğunluk Sistemi Adaletsiz Sonuçlara Yol Açmıştır	147
C. SEÇİM SONUÇLARI ÜZERİNDE DEĞERLENDİRMELER	149
Basındaki Değerlendirmeler	149
Dış Çevrelerdeki Değerlendirmeler	152
D. SON SÖZ	153
KRONOLOJİ	155

EKLER

İÇİNDEKİLER	163
EK – I 1950'de Seçilen Milletvekillerinin İsim Listesi (IX. Dönem)	165
EK – II 1950 – 1954 Yılları Arasında Kurulan Hükûmetler	187
EK – III 1950 – 1954 Yılları Arasında Yapılan Ara Seçimde Seçilen Milletvekilleri	190
EK – IV IX. Dönemde (1950 – 1954) TBMM'de Boşalan Milletvekillikleri	191
EK – V IX. Dönemde Parti Değiştiren Milletvekilleri	193
EK – VI İsmet İnönü'nün CHP VIII. Olağan Kurultayı Açış Konuşması	198
EK – VII Demokrat Parti Genel İdare Kurulu Raporu	202
EK – VIII Adnan Menderes'in Genel İdare Kurulu Raporu Üzerindeki Eleştirilere Cevabı	206
EK – IX DP Kongresi Ana Dâvalar Komisyonu Raporu	208
EK – X DP Kongre Başkanı Atıf Benderlioğlu'nun Kapanış	209
EK – XI İsmet İnönü'nün CHP IX. Olağan Kurultayı Açış Konuşması	210
EK – XII CHP IX. Olağan Kurultayı, Ana Davâlar ve Memleket Meseleleri Komisyonu Raporu	215
EK – XIII İsmet İnönü'nün CHP X. Kurultayı Açış Konuşması	219
EK – XIV CHP X. Kurultayınca Yayımlanan Bildiri	225
EK – XV İnönü'nün CHP III. Olağanüstü Kurultayını Açış Konuşması	226
EK – XVI İnönü'nün CHP III. Olağanüstü Kurultayında Yaptığı Kapanış Konuşması ..	229
EK – XVII 1954 Milletvekili Genel Seçimlerinin Yenilenmesine Dair TBMM Kararı	231
EK – XVIII.A Demokrat Partinin Aday Listesi	232
EK – XVIII.B Cumhuriyet Halk Partisinin Aday Listesi	253
EK – XVIII.C Cumhuriyetçi Millet Partisinin Aday Listesi	276

EK – XVIII.D	Türkiye Köylü Partisinin Aday Listesi.....	291
EK – XIX	Cumhuriyet Halk Partisinin 1954 Milletvekili Genel Seçimi Beyannamesi.....	296
EK – XX	X. Dönemde İllerin Çıkaracağı Milletvekili Sayıları.....	305
EK – XXI	İllerdeki Seçmen Sayısı ve Seçime Katılma Oranları.....	307
EK – XXII	Siyasî Partilerin ve Bağımsızların İllerdeki Oy Sayıları ve Oy Oranları.....	311
EK – XXIII	Siyasî Partilerin ve Bağımsızların İllerde Çıkardıkları Milletvekili Sayıları.....	315
EK – XXIV	Siyasî Partilerin ve Bağımsızların İl İçi Sıralamadaki Yerleri.....	318
EK – XXV	1954'te Seçilen Milletvekillerinin İsim Listesi (X. Dönem).....	321

SİYASÎ PARTİLER ÖZEL EKİ

A. DEMOKRAT PARTİ.....	341
B. CUMHURİYET HALK PARTİSİ.....	375
C. CUMHURİYETÇİ MİLLET PARTİSİ.....	411
LÜGATÇE.....	433
DİZİN.....	453
KAYNAKLAR.....	459
TESAV Yayınları.....	461

